

УДК 2:31(438)

DOI 10.35433/2220-4555.25.2026.phyl-2

Лариса Владиченко,
доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри богослов'я та релігієзнавства
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
ORCID: 0000-0003-34541641
larysa.vla@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО ОБЛІКУ РЕЛІГІЙНОЇ МЕРЕЖІ ПОЛЬЩІ

У статті здійснено огляд польського досвіду щодо особливостей ведення процедури статистичного обліку релігійної мережі країни. Констатовано, що ведення такого обліку в Польщі є прерогативою Головного статистичного управління, яке з 1989 р. наділене відповідними повноваженнями. Дані щодо релігійної мережі Польщі Головне статистичне управління оприлюднює раз в три-чотири роки у відповідних інформаційних вісниках, доступ до яких є загальнодоступним. Установлено, що в практиці статистичного обліку застосовуються дані щодо висвітлення кількісного й відсоткового показника релігійної мережі. Зокрема, це дані щодо інституційних об'єднань релігійних організацій, а також релігійності населення. Виділено позитиви та недоліки статистичної звітності мережі релігійних організацій в Польщі. Зазначено, що в Польщі відсутній уніфікований стандарт подання даних про релігійну мережу країни. Через це, використовуючі дані польської державної статистики, неможливо надати повну узагальнену інформацію відносно таких кількісних показників інституційної мережі, як релігійні громади, культові споруди, священнослужителі, духовні навчальні заклади тощо. Оскільки ця інформація надається вибірково тільки відносно Римсько-католицької церкви в Республіці Польщі та найбільших релігійних організацій, які представляють релігійну меншість країни.

З'ясовано, що в Польщі в держстатистиці до даних, які характеризують релігійну мережу країни, входять відомості про кількість віруючих. Між тим, на основі зазначених показників можна більш детально простежити кількісну конфігурацію як релігійної більшості, так і релігійної меншості країни (щоправда, не всієї релігійної меншості). Перспективою дослідження зазначеної тематики може стати проведення компаративних досліджень здійснення статистичного обліку релігійної мережі Польщі з країнами Європейського Союзу.

Ключові слова: релігійні організації, церкви, релігійна мережа, віруючі, статистичні дослідження.

Larysa Vladychenko. Features of statistical accounting of Poland's religious network

W artykule dokonano przeglądu polskiego doświadczenia w zakresie specyfiki prowadzenia procedury ewidencji statystycznej sieci religijnej kraju. Wskazano, że prowadzenie takiej ewidencji w Polsce należy do prerogatyw Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), który posiada odpowiednie uprawnienia od 1989 r. GUS publikuje dane dotyczące sieci religijnej Polski raz na trzy-cztery lata w odpowiednich biuletynach informacyjnych, które są ogólnodostępne. Ustalono, że w praktyce rachunkowości statystycznej dane służą do uwypuklenia wskaźników ilościowych i procentowych sieci wyznaniowej. W szczególności są to dane dotyczące instytucjonalnych powiązań organizacji religijnych, a także religijności ludności. Wskazano pozytywne i negatywne aspekty sprawozdawczości statystycznej sieci organizacji religijnych w Polsce. Zauważono, że w Polsce brakuje jednolitego standardu prezentowania danych na temat sieci religijnej kraju. Z tego powodu, wykorzystując dane polskiej statystyki państwowej, nie można podać pełnej, uogólnionej informacji dotyczącej takich wskaźników ilościowych sieci instytucjonalnej, jak: gminy wyznaniowe, obiekty sakralne, duchowni, wyznaniowe placówki edukacyjne itp. Informacje te podawane są bowiem wybiórczo, jedynie w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz największych organizacji religijnych, stanowiących mniejszość religijną kraju.

Ustalono, że w Polsce, w statystykach państwowych, dane charakteryzujące sieć religijną kraju obejmują informacje o liczbie wierzących. Jednocześnie, na podstawie wskazanych wskaźników, można bardziej szczegółowo prześledzić konfigurację ilościową zarówno większości religijnej, jak i mniejszości religijnej kraju (choć nie całej mniejszości religijnej). Perspektywą badań nad tym tematem może być przeprowadzenie badań porównawczych dotyczących statystycznego rozliczania sieci wyznaniowej w Polsce i krajach Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: organizacje religijne, kościoły, sieć religijna, wierni, badania statystyczne.

Larysa Vladychenko. Features of Statistical Accounting of Poland's Religious Network

The article provides an overview of the Polish experience regarding the specifics of maintaining the procedure for statistical recording of the country's religious network. It is indicated that maintaining such records in Poland is the prerogative of the Central Statistical Office, which has been vested with the appropriate authority since 1989. In Poland, the Central Statistical Office publishes data on the country's religious network every three to four years in publicly accessible information bulletins. It has been established that in the practice of statistical accounting, data are used to highlight both the quantitative and percentage indicators of the religious network. In particular, these are data on the institutional associations of religious organizations, as well as the religiosity of the population. The positive and negative aspects of the

statistical reporting of the network of religious organizations in Poland are highlighted. It is noted that there is no unified standard for submitting data on the country's religious network in Poland. Because of this, when using data from Polish state statistics, it is impossible to provide complete generalized information regarding such quantitative indicators of the institutional network as: religious communities, places of worship, clergy, religious educational institutions, etc. Since the information provided is selective only regarding the Roman Catholic Church of Poland and the largest religious organizations representing the country's religious minority.

In Poland, state statistics data characterizing the country's religious network include information about the number of believers. Nonetheless, based on these indicators, one can more thoroughly trace the quantitative configuration of both the country's religious majority and religious minority (though not the entire religious minority). A perspective for researching this topic may be to conduct comparative studies on the statistical accounting of the religious network in Poland and other countries of the European Union.

Key words: *religious organizations, churches, religious network, believers, statistical research.*

Постановка проблеми. Польща – поліконфесійна та світоглядно плюралістична країна. Відповідно до норм Конституції Польщі, кожному гарантовано свободу совісті та віросповідання. Можна констатувати, що за роки демократичних змін у Польщі збільшилася абсолютна величина релігійної мережі приблизно в чотири рази. Потрібно підкреслити, що комплексних досліджень щодо обліку релігійної мережі Польщі не так багато, оскільки для їх проведення існують об'єктивні методологічні труднощі. Ці методологічні труднощі в обліку релігійної мережі створюють дефіцит комплексних досліджень, що підкреслює потребу в нових наукових підходах для точного розуміння релігійної картини країни. Використовувана методологія збору даних не завжди гарантує отримання об'єктивної інформації, що призводить до неточності в розумінні реальної релігійної картини країни.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Безпосереднє проведення статистичного обліку релігійних організацій у Польщі покладено на Центральне статистичне управління (далі – ЦСУ). Також, зі статистичними дослідженнями релігійної мережі Польщі можна ознайомитися виходячи з даних, які публікують державні органи, наукові інституції та самі релігійні організації. Однак необхідно підкреслити, що комплексних досліджень з цієї тематики не так вже й багато. Безпосередньо дослідження релігійної мережі Польщі у своїх роботах проводили такі польські дослідники: О. Андрійв, А. Гавришевський, Г. Гудашевський, А. Гуральчик, М. Палінчак, З. Пасек, С. Романський-Цебула, Я. Стемпен та ін.

Метою статті є здійснення аналізу щодо проведення статистичного обліку релігійної мережі Польщі. Для повноцінного розкриття мети передбачено виконати такі **завдання**: охарактеризувати дослідницькі джерела релігійної мережі Польщі;

виявити специфіку проведення обліку релігійної мережі в Польщі; виділити проблемні моменти при опрацюванні статистичних даних стосовно церков і релігійних об'єднань Польщі; позначити рекомендації держорганам статистичного обліку щодо можливостей усунення цих труднощів.

Виклад основного матеріалу. «Статистичні дослідження релігійної мережі можуть проводитись з використанням щонайменше трьох процедур: репрезентативних досліджень, перепису населення і статистичної звітності, що включає в себе дані, отримані від релігійних організацій» [9, с. 12]. Проаналізуємо ці процедури.

Репрезентативні дослідження, що проводяться в Польщі, зазвичай спрямовані на вивчення питань, що стосуються певного релігійного напрямку. Звісно, це дозволяє отримати детальні відомості про традиційні релігійні напрями, які діють в Польщі. Однак такі дослідження не дають вичерпної інформації про релігійні меншини країни. Як правило, на основі даних цих досліджень можна дізнатися про кількісне і відсоткове співвідношення в Польщі католиків, рідше православних і протестантів. У цьому контексті влучно зазначає Якуб Степ'єн: «...більшість аналізу польської релігійності *de facto* стосується релігійності католиків» [6, с. 27]. Проте в Польщі існує багато інших, хоча й нечислених, релігійних груп, які, у свою чергу, представляють більшість релігій сучасного світу. Проте відносно них в Польщі репрезентативні дослідження не проводяться. Таким чином, якщо при вивченні релігійної мережі Польщі використовувати тільки дані репрезентативних досліджень, то в результаті не буде отримано повної картини щодо всіх існуючих в країні релігійних напрямів. Отже, репрезентативні дослідження можуть слугувати додатковим джерелом відносно статистичних даних про релігійну мережу.

Іншим джерелом статистичних даних про релігійну мережу може слугувати загальний перепис населення. Підкреслимо, що, згідно з чинним законодавством Польщі, питання про віросповідання не може бути включене в статистичні дослідження. Однак така ситуація існувала не завжди.

Включення питань, які стосуються національності, мови, релігії до програми Всезагального перепису населення було прийнято на Міжнародному статистичному конгресі у 1872 р. [3, с. 242]. У Польщі автором статистичних таблиць і методу опрацювання інформації першого перепису населення, який проходив у 1879 р. і включав питання про релігію, був Фрідерік Юзеф Мочински.

В подальшому впродовж минулого та нинішнього століть в Польщі було проведено дев'ять всезагальних переписів населення. Зазначимо, що не всі вони включали питання про релігію. Безпосередньо дане питання було присутнє у переписах на початку ХХ ст. у 1921 і 1931 р.р. Наступні переписи населення не включали даної інформації.

В подальшому в Польщі вперше за вісімдесят років питання щодо релігійної приналежності було включено до питань національного перепису населення у 2011 р. (відповіді надавались на добровільній основі). Цей перепис був першим

всезагальним переписом від часу, коли Польща стала учасницею Європейського Союзу.

Зауважимо, що у квітні-травні 2010 р. в Польщі було проведено пробний перепис населення перед національним переписом 2011 р., метою якого була перевірка методологічних, організаційних і технічних завдань, передбачених для застосування у національному перепису. Після оприлюднення переліку питань майбутнього перепису громадськість Польщі почала їх активно обговорювати. При цьому найбільші сумніви серед питань перепису викликало питання про релігійну приналежність.

Загалом питання, які піднімалися громадськістю, можна поділити на декілька груп. Наприклад, питання методологічного, теоретичного характеру, питання щодо анонімності отриманих даних, питання стосовно релігійної класифікації тощо [Див.: 7].

Найбільш резонансні питання були пов'язані з недостатньо повним списком напрямів, які репрезентують релігійну меншість. Відмітимо, що безпосередньо в списку релігійних організацій детально було представлено конфесійну різноманітність таких християнських напрямів, як католицизм, православ'я, протестантизм, а також представлено повний список іудейських, мусульманських організацій тощо. Проте багато релігійних організацій (неохристиянські, неоязичницькі, неоіндуїстські, синкретичні релігійні рухи і т. ін.) було об'єднано в одній графі – «Інші релігії». Таким чином, респонденти, які є представниками тих релігійних напрямів, які потрапили до графи «Інші релігії», мали обмежений вибір відповіді.

У зв'язку з цим, наприклад, на сайтах деяких польських неоязичницьких релігійних організацій [Див.: 7] розміщували заклики при заповненні анкети надавати розширену відповідь щодо своєї релігійної приналежності.

Тут потрібно зазначити, що при складанні статистичних анкет до перепису населення Польщі у 2011 р. були застосовані міжнародні рекомендації Комісії з питань економіки Організації Об'єднаних Націй для Європи та Конференції європейських статистів [Наприклад див.: 2, с. 98].

У цих рекомендаціях представлена загальна класифікація основних типів релігійних напрямів. По-перше, передбачено тільки класифікацію християнських та ісламських релігійних напрямів; по-друге, некоректно подається класифікація напрямів ісламу, оскільки ісмаїліти, існашаріти та зейдіти є течіями шиїзму, а в цих класифікаціях вони представлені як окремі ісламські течії; по-третє, наводяться назви, однак не передбачено класифікацію напрямів іудаїзму, буддизму, індуїзму; по-четверте, взагалі не передбачено переліку (передбачаючи пункт «інші релігійні групи») і деталізації більшості національних, неорелігійних та інших існуючих в світі релігійних напрямів.

Тому запропонована у вищезазначених рекомендаціях класифікація релігій у частині відповідей до питання про релігійну приналежність для використання в анкеті до перепису населення є досить загальною і неповною.

У результаті при використанні даного зразка результати перепису населення в питанні релігійної приналежності не містили інформації про національні (окрім іудаїзму і індуїзму) релігії та неорелігійні рухи.

Саме така ситуація виникла в процесі складання анкети до Національного перепису населення і житлового фонду в 2011 р. в Польщі. У результаті чого уніфікація при класифікації релігійних напрямів обмежила дослідників в отриманні розширених статистичних даних про релігійні напрями країни і не дозволила побачити повноцінну картину релігійної мережі Польщі. Оскільки дослідження останніх мають ґрунтуватися на повній та точній інформації, а не ґрунтуватись на припущеннях. Всезагальний перепис може також служити як додаткове джерело статистичних досліджень відносно релігійної складової країни.

«Перепис населення 2011 року було проведено з використанням нових методологічних рішень, використовуючи існуючі дані з реєстрів, онлайн-самоперепису та вибіркового опитування. Питання про релігійну приналежність було включено до розширеного тематичного охоплення перепису, який охопив приблизно 20% домогосподарств по всій країні» [9, с. 9].

Наступним джерелом інформації про релігійну мережу Польщі є статистичні звітності. Однак зауважимо, що статистичні звітності також не можуть виступати вичерпним джерелом статистичних даних про релігійну мережу країни. Однак останні є одними з найбільш інформативних джерел стосовно статистичних даних релігійної мережі в Польщі.

На сьогодні в Польщі на державному рівні проведення комплексних статистичних досліджень щодо релігійної мережі країни, на основі даних статистичних звітностей, віднесено до компетенції Центрального статистичного управління. Результати статистичних досліджень щодо релігійної мережі країни Центральне статистичне управління оприлюднює у формі інформаційних вісників. Станом на 2025 рік ЦСУ видало десять таких публікацій, які виходять з періодичністю раз в три-чотири роки, головною метою яких є «подання об'єктивної інформації про кількісні та територіальні зміни інституційних релігійних структур» [10, с. 3].

ЦСУ також щороку видає «Малий статистичний щорічник Польщі», в якому розміщується детальна інформація лише про деякі релігійні організації, наприклад, католицької церкви та церков, які входять до Польської екуменічної ради¹. Таким чином, знову бачимо нівеляцію статистичних даних відносно релігійної меншості країни.

¹ До Польської екуменічної ради входять сім церков-членів (Польська автокефальна православна церква; Євангелічно-Аугсбурзька церква в Польщі (лютеранська) Польсько-католицька церква (старокатолицька); Старокатолицька церква маріавітів у Польщі; Євангелічно-методистська церква в Польщі; Євангелічно-реформатська церква в Польщі; Союз баптистів у Польщі) та дві організації мають статус асоційованих членів (Біблійне товариство в Польщі та Соціальна асоціація польських католиків).

Необхідно зазначити, що інформативними джерелами для проведення статистичних досліджень релігійної мережі є статистичні звітності, отримані ЦСУ безпосередньо від релігійних організацій, а також інформація щодо списку церков і релігійних організацій які набули статусу правосуб'єктності та обліковуються в реєстрі церков і релігійних об'єднань відповідним центральним органом виконавчої влади Польщі. Зазначену інформацію як релігійні організації, так і відповідний центральний орган виконавчої влади надсилають до ЦСУ щорічно.

В Польщі від початку періоду демократичних змін з кінця 80-х років ХХ ст. до сьогодні ведення реєстру церков і релігійних об'єднань відносилась до компетенції різних центральних органів виконавчої влади в залежності від організації та діяльності виконавчої гілки влади. Зокрема, це були Міністерство внутрішніх справ і адміністрації, Міністерство адміністрації і цифризації. З листопада 2015 р. ця компетенція віднесена до Міністерства внутрішніх справ і адміністрації (далі – МВСіА).

Всі зареєстровані релігійні організації в Польщі можна класифікувати за різними критеріями, зокрема відповідно до їх правового статусу. Безпосередньо в Польщі в період від початку 90-х років ХХ ст. до початку 2025 р. набули статус правосуб'єктності близько двохсот релігійних організацій. Також в країні існують незареєстровані релігійні організації, кількість яких достеменно невідома. Таким чином МВСіА подає до ГСУ інформацію стосовно зареєстрованих релігійних організацій, зокрема щодо тих які безпосередньо здійснюють свою діяльність, тих які припинили свою діяльність, а також про новозареєстровані релігійні організації.

Церкви і релігійні організації які набули статус правосуб'єктності згідно правових норм, поділяються на ті, у яких правовий статус регулюється індивідуальними² законами [5], й такі, які зареєстровані на підставі загальних норм конфесійного польського права.

У свою чергу, ті церкви і релігійні організації, правовий статус яких регулюється індивідуальними законами, можна ще поділити на ті, чий правовий статус урегульовано міжнародною угодою³, й ті, чий правовий статус урегульовано окремими договорами з конкретною церквою або релігійною організацією⁴. Таким чином, станом на початок 2025 р. за інформацією МВСіА

²У Польщі існує вісімнадцять церков і релігійних організацій, у яких правовий статус врегульований індивідуальними нормативно-правовими актами.

³Безпосередньо до церков, правовий статус яких регулюється міжнародною угодою, відноситься Римсько-католицька церква в РП.

⁴До церков і релігійних організацій, правовий статус яких урегульовано окремими договорами з конкретною церквою або релігійною організацією відносяться: а) інші католицькі церкви які діють в Польщі, а саме: Католицька церква в РП греко-католицького (візантійсько-українського) обряду; Католицька церква в РП вірменського обряду; Католицька церква в РП візантійсько-слов'янського обряду; б) чотирнадцять церков і релігійних організацій – це: Польська католицька церква в РП; Католицька церква маріатів в РП; Старокатолицька церква маріатів в РП; Польська автокефальна православна церква; Східна старообрядницька церква, яка не має духовної ієрархії; Євангельсько-аугсбургська церква в РП; Євангельсько-методистська церква в РП; Євангельсько-реформована церква в РП; Церква християн-баптистів в РП; Церква адвентистів сьомого дня в РП;

до цієї групи відноситься вісімнадцять релігійних об'єднань правовий статус яких регулюється індивідуальними нормативно-правовими актами [Див.: 8].

Інформація стосовно церков і релігійних організацій, які зареєстровані на підставі загальних норм конфесійного польського права (які не мають регульованого правового статусу в окремій формі закону), вноситься уповноваженим міністерством до «Інформаційного реєстру церков та інших релігійних об'єднань», який, в свою чергу, складається із «Списку А – церкви та інші релігійні організації» та «Списку В – міжрелігійні організації». До таких церков і релігійних організацій, за інформацією МВСіА, станом на вересень 2025 р. відноситься сто сімдесят шість церков і релігійних організацій та п'ять міжрелігійних об'єднань [Див.: 5].

$$18+176=194 +5=199$$

Отже щодо вищезазначених церков і релігійних організацій щорічно відповідний уповноважений центральний орган виконавчої влади надсилає до ЦСУ оновлену інформацію щодо можливих змін в реєстрі, контактних даних тощо та інформацію щодо новореєстрованих релігійних об'єднань.

У свою чергу, ЦСУ щороку надсилає керівництву зареєстрованих релігійних організацій статистичні анкети (відповідно до затвердженого зразка) [Див.: 1], які заповнюються на добровільних засадах. Таким чином, церкви і релігійні організації також щорічно надають до ЦСУ статистичну звітність про себе в паперовій або електронній⁵ формі.

Анкета для релігійних організацій «містить лише кілька найважливіших питань з точки зору функціонування конфесій, сформульованих якомога універсальніше, щоб не вимагати спеціальних пояснень чи інструкцій» [9]. Безпосередньо анкета містить пункти про: кількість послідовників, вірних; святі місця культу, молитовні будинки; церковні одиниці (наприклад, парафії, громади, центри); духовенство, старійшин, вчителів; хрещення, здійснені у відповідному році (або інші форми релігійної ініціації, пов'язані з прийняттям нових членів); укладені шлюби; проведення освітньої, благодійної, видавничої діяльності; а також про повідомлення церкви/релігійному об'єднанню про будь-які випадки дискримінації до членів громади через їхню віру чи церковну приналежність.

Зазначимо, що вказані анкети ЦСУ не направляє до керівництва Римсько-католицької церкви в РП, оскільки при церкві діє Інститут статистики [Див.: 4], який проводить власні статистичні дослідження, результати яких самостійно подає до ЦСУ.

Зауважимо, що не всі церкви і релігійні організації повертають заповнені анкети. За даними ЦСУ, частка повернення анкет складає 70-80 % [11, с. 9].

П'ятидесятницька церква в РП; Союз іудейських релігійних об'єднань в РП; Мусульманське релігійне об'єднання в РП; Караїмське релігійне об'єднання в РП.

⁵Можливість подання статистичної звітності до ЦСУ представниками церков і релігійних організацій з'явилася з 2013 року.

Загалом в Польщі карта релігійних організацій є досить різномірною, з домінуванням християнських організацій католицького напрямку. ЦСУ в процесі проведення статистичних досліджень щодо релігійної мережі Польщі зіштовхується з певними методологічними труднощами, оскільки не всі аспекти релігійності піддаються статистичному дослідженню. Наприклад, до методологічних труднощів можна віднести: уніфікованість основних понять релігійної термінології, так терміни які прийняті в християнських церквах, не завжди мають еквівалент серед нехристиянських конфесій; проведення класифікації релігійних організацій; ступінь відповідності релігійних територіальних структур адміністративному поділу країни тощо.

Проаналізувавши інформаційні вісники ЦСУ, присвячені статистичним дослідженням релігійної мережі Польщі, можна виділити наступні проблемні моменти у висвітленні інформації.

По-перше, не для всіх церков і релігійних організацій наводиться інформація, що стосується регіонального розподілу релігійних одиниць. Під регіональним розподілом розуміється надання інформації про релігійні організації у розрізі адміністративно-територіальних одиниць (воєводств).

По-друге, зазначимо, що до 2021 року у статистичних дослідженнях ЦСУ була відсутня детальна класифікація релігійних напрямів. Приблизно в другій половині 2000-х рр. ЦСУ у своїх статистичних дослідженнях ввели певну систематизацію всіх зареєстрованих церков, яка мала досить уніфіковано вигляд класифікації релігійних напрямів. Було виділено одинадцять груп релігійних напрямів, ця «структура не мала на меті бути вичерпною чи ієрархічною системою та не претендує на роль класифікації чи типології конфесій, а служить лише для кращої організації та управління базою даних та публікації статистичних даних про конфесії» [9, с. 26].

Власне кажучи, запропонувати детальну класифікацію релігійних організацій досить проблематично, оскільки серед дослідників релігій на сьогодні не вироблена універсальна класифікація релігійних напрямів, так як кожна існуюча класифікація ґрунтується на конкретних критеріях (доктринальних, історичних, структурно-організаційних, функціональних і т. п.). Тому, складаючи ту або іншу класифікацію, автор повинен вказати, які критерії були взяті за основу.

Таким чином, ЦСУ у статистичному дослідженні у 2021 році змінила і значно розширила класифікацію релігійних напрямів, зокрема було виділено одинадцять груп релігійних напрямів, а саме: «католики», «православні», «протестанти», «мусульмани», «іудеї», «буддисти», «індуїсти», «язичники/неоязичники», «інші релігійні напрями», «нові релігійні рухи», «новозареєстровані/некласифіковані» [Див.: 9, с. 16].

По-третє, зведена інформація показує кількість релігійних центрів тих або інших релігійних напрямів, але не показує диференціацію релігійної більшості і меншості. Відповідно, кількість центрів католицьких церков в Польщі (станом на 2021 р.), згідно з даними ЦСУ, складає 14 одиниць, православних – 3,

протестантських – 101, мусульманських – 5, іудейських – 6, буддистських – 19, індуїстських – 9, язичницьких/неоязичницьких – 4, інші релігійні напрямки – 4, нових релігійних рухів – 18, новозареєстровані/некласифіковані – 2.

Виходячи з наведеного вище, можна стверджувати, що спосіб представлення конфесійної мережі Польщі певним чином спрощується. Так, виділяються одинадцять груп, про шість з яких (католики, православні, протестанти, мусульмани, іудеї, буддисти, індуїсти, язичницькі/неоязичницькі) можна отримати інформацію щодо безпосередньої кількості релігійних організацій. Проте відносно релігійних організацій, об'єднаних в пунктах «інші релігійні напрямки», «нові релігійні рухи», «новозареєстровані/некласифіковані», подається тільки узагальнена інформація.

Для усунення вказаних проблемних моментів при дослідженні релігійної мережі Польщі держоргану, який здійснює статистичний облік релігійних організацій, необхідно врахувати наступні рекомендації.

По-перше, здійснювати збір статистичних даних не лише від релігійних організацій, але й від структурних підрозділів державних органів, які здійснюють реєстрацію релігійних організацій в регіонах країни. Цей спосіб надасть можливість провести компаративістику даних, отриманих від релігійних організацій, а також дозволить заповнити прогалини статистичних даних тих 20-30 % релігійних організацій, які не відправляють в ЦСУ статистичні анкети. По-друге, модифікувати показники зведеної статистичної інформації. Наприклад, ввести показники регіонального розподілення релігійних організацій. По-третє, ввести детальнішу класифікацію релігійних напрямів, що дозволить спростити доступ до інформації про статистичні дані релігійної меншості країни.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Досліджено особливості проведення статистичного обліку мережі релігійних організацій в Польщі. З'ясовано, що найбільш інформативні та комплексні статистичні дослідження релігійної мережі Польщі здійснює ЦСУ. Іншими джерелами щодо релігійної мережі Польщі можуть слугувати результати репрезентаційних опитувань і переписів населення (в 2011 та 2021 рр.), однак з цих джерел в основному можна отримати статистичні дані щодо релігійної більшості країни. Встановлено, що в практиці статистичного обліку застосовуються дані щодо висвітлення кількісного і відсоткового показника релігійної мережі. Зокрема це дані щодо інституційних об'єднань релігійних організацій, а також релігійності населення. Виділено позитиви та недоліки статистичної звітності мережі релігійних організацій в Польщі. Одними з недоліків польського досвіду у представленні статистичної звітності є неповне конфігураційне подання конфесійного складу країни, що стосується релігійної меншості країни, а також відсутність єдиного стандарту (уніфікованої форми) подання статистичних даних релігійної мережі країни та відсутність подачі інформації стосовно регіонального розподілу.

Перспективою дослідження зазначеної тематики може стати проведення

компаративних досліджень здійснення статистичного обліку релігійної мережі Польщі з країнами Європейського Союзу.

Список використаних джерел та літератури

1. AW-01 Statystyczna ankieta wyznaniowa. *Oficjalna strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego*. Режим доступу: <https://form.stat.gov.pl/formularze/2025/passive/AW-01.pdf> (дата звернення: 11.10.2025).
2. Conference of European statisticians Recommendations for the 2010 censuses of population and housing prepared in cooperation with the Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT). New York and Geneva, 2006. 205 p.
3. Gawryszewski A. Ludność Polski w XX wieku. Warszawa: PAN IG I PZ, 2005. 623 s.
4. Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego. *Oficjalna strona internetowa*. Режим доступу: <http://www.iskk.pl/> (дата звернення: 11.10.2025).
5. Kościoły i inne związki wyznaniowe, których stosunki z Państwem są uregulowane ustawami partykularnymi. *Oficjalna strona internetowa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Режим доступу: <https://www.gov.pl/web/mswia/koscioly-i-inne-zwiazki-wyznaniowe-ktorych-stosunki-z-panstwem-sa-uregulowane-ustawami-partykularnymi> (дата звернення: 11.10.2025).
6. Stępień J. Charakterystyka Polski i jej społeczeństwa w pierwszej dekadzie XXI wieku. *Bridging Cultures. Polska pomiędzy Wschodem i Zachodem w XXI wieku*, red. J. Stępień, Wydawnictwo Stowarzyszenia „Projekt Orient” Kraków-Pekin 2011.
7. W roku 2011 odbędzie się Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań. *PANTEION serwis politeistyczny*. Режим доступу: <http://pantheon.pl/Rutilius-2011> (дата звернення: 11.10.2025).
8. Wykaz kościołów i związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw. *Oficjalna strona internetowa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Режим доступу: <https://www.gov.pl/web/mswia/koscioly-i-inne-zwiazki-wyznaniowe-ktorych-stosunki-z-panstwem-sa-uregulowane-ustawami-partykularnymi> (дата звернення: 11.10.2025).
9. Wyznania religijne w Polsce w latach 2019-2021/ [zespół autorski P. Ciecieląg, A. Góralczyk, G. Gudaszewski, Z. Pasek]. Warszawa: GUS, 2022. 361 s.
10. Wyznania religijne i stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2006-2008 /G. Gudaszewski, M. Chmielewski (red.). Warszawa: GUS, 2010. 348 s.
11. Wyznania religijne i stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2009-2011 / G. Gudaszewski (red.). Warszawa: GUS, 2013. 398 s.

References (translated & transliterated)

1. AW-01 Statystyczna ankieta wyznaniowa. *Oficjalna strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego*. Режим доступу: <https://form.stat.gov.pl/formularze/2025/passive/AW-01.pdf> (дата звернення:

11.10.2025).

2. Conference of European statisticians Recommendations for the 2010 censuses of population and housing prepared in cooperation with the Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT). New York and Geneva, 2006. 205 p.

3. Gawryszewski A. Ludność Polski w XX wieku. Warszawa: PAN IG I PZ, 2005. 623 s.

4. Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego. *Oficjalna strona internetowa*. Режим доступу: <http://www.iskk.pl/> (дата звернення: 11.10.2025).

5. Kościoły i inne związki wyznaniowe, których stosunki z Państwem są uregulowane ustawami partykularnymi. *Oficjalna strona internetowa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Режим доступу: <https://www.gov.pl/web/mswia/koscioly-i-inne-zwiazki-wyznaniowe-ktorych-stosunki-z-panstwem-sa-uregulowane-ustawami-partykularnymi> (дата звернення: 11.10.2025).

6. Stępień J. Charakterystyka Polski i jej społeczeństwa w pierwszej dekadzie XXI wieku. *Bridging Cultures. Polska pomiędzy Wschodem i Zachodem w XXI wieku*, red. J. Stępień, Wydawnictwo Stowarzyszenia „Projekt Orient” Kraków-Pekin 2011.

7. W roku 2011 odbędzie się Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań. *PANTEION serwis politeistyczny*. Режим доступу: <http://pantheon.pl/Rutilius-2011> (дата звернення: 11.10.2025).

8. Wykaz kościołów i związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw. *Oficjalna strona internetowa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*. Режим доступу: <https://www.gov.pl/web/mswia/koscioly-i-inne-zwiazki-wyznaniowe-ktorych-stosunki-z-panstwem-sa-uregulowane-ustawami-partykularnymi> (дата звернення: 11.10.2025).

9. Wyznania religijne w Polsce w latach 2019-2021 / [zespół autorski P. Ciecieląg, A. Góralczyk, G. Gudaszewski, Z. Pasek]. Warszawa: GUS, 2022. 361 s.

10. Wyznania religijne i stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2006-2008 / G. Gudaszewski, M. Chmielewski (red.). Warszawa: GUS, 2010. 348 s.

11. Wyznania religijne i stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2009-2011 / G. Gudaszewski (red.). Warszawa: GUS, 2013. 398 s.

Статтю отримано: 03.02.2026 року.

Прийнято до друку: 02.04.2026 року.

Опубліковано: 29.05.2026 року.

